

Statsautorisert revisor
Mona Irene Larsen
Styreleder i Revisorforeningen

Det går på tilliten løs

Vi er et ærlig og rettskaffent folkeferd hvor tillitsbaserte systemer fungerer godt. Bønder har selvbetjente butikker med egg og grønnsaker om sommeren, hvor vi som kunder selv regner ut hva vi skal betale og vippser beløpet. På trikken er det kun sporadisk billettkontroll og vi stoler på folk vi møter helt til de har bevist det motsatte.

Dette glansbildet forstyrres av oppslag om svart arbeid, leiligheter i Dubai som nordmenn eier via stråmenn for å unngå skatt, forsikringssvindler, og til og med stortingsrepresentanter som leverer fiktive reiseregninger eller regninger for reiser som har et litt vel privat tilsnitt, selv om de antagelig er innenfor regelverket.

Vi forventer ikke bare at vi følger lover og regler, men at vi gjør det som er riktig, det som tåler medias søkelys, det som synes fornuftig og etisk i forhold til vår rettferdighetsoppfatning.

Why do good people sometimes do bad things?

Det var tittelen på en publisasjon som Muel Kaptain, professor i Business Ethics ved Erasmus University Rotterdam, skrev for en del år tilbake.

Spørsmålet er ifølge ham ikke om folk generelt er ærlige, men mer om hvor lenge og under hvilke vilkår de er ærlige. Hvilke fristelser kan vi motstå og når mister vi integriteten vår? Alle har en pris, spørsmålet er hva den prisen er, og det dreier seg ofte ikke om penger.

Viktig med et klart regelverk og gode kontroller

Det er sagt om reiseregningdiskusjonen at det er en ikke-sak, at det er

småpenger, at det ikke har noe i mediabildet å gjøre. Det stemmer sikkert, men det er vel ikke noen tvil om at det her er snakk om et regelverk som praktiseres forskjellig og noen ganger på en måte som strider mot manges oppfatning av hva som er riktig, etisk og rettferdig.

Klarhet i regelverket med hensyn til hva som er ønsket adferd har vist seg å være viktig, jo klarere det er for folk hva de skal gjøre og hvordan de bør opptre, jo mer sannsynlig er det at de følger det.

Er det så nøye?

Kontorrekvisitalageret minker hos flere bedrifter når skoleåret starter, hos andre bedrifter forsvinner toalett-papir på mystisk vis. Det er ikke noe som har vesentlig betydning for regnskapet og slike forhold er det ikke forventet at revisor avdekker. Dette er småplukk og vel ikke så nøye ...?

Men det er nøye – det er viktig at en slik ukultur ikke får rotfeste. undersøkelser viser også at uønsket atferd øker når oppdagelsesrisikoen er lav og mulighetene mange. Økonomisk kriminalitet starter ofte i det små, og gode kontrollrutiner er viktig for å bygge en god intern kultur der selv små ting betyr noe – også i et tillitsbasert samfunn.

Er norske revisorer naive, bør vi ansette flere russere?

En russisk revisor som jobbet i Norge, sa til meg at russiske revisorer var overlegne norske revisorer. Min første reaksjon var å gå i forsvar, men hadde hun et poeng? Hun sa at i Russland stoler du ikke på NOEN før de har vist deg i ord og handling at de uten tvil er til å stole på. I Norge er det motsatt, vi stoler på ALLE inntil de i ord og handling har vist oss at de IKKE er til å stole på. Med dette i ryggmargen mener hun at norske revisorer leter etter bekreftelse på at ting er riktige, heller enn å lete etter det som er feil. Forskning støtter dette. Vi vil bekrefte våre egne bias og her jobber vår kulturelle tillitsarv mot oss.

Noe å tenke på i disse årsoppgjørstider, den profesjonelle skepsisen er russeren i deg, ta den med på teamet!